

راه ابریشم بر صحنه ی تماشاخانه ی لوگان هال لندن

اسفند ۱۶، ۱۳۹۱
امیر محمدرزاده

مشرق زمین گهواره تمدن...

عصر روز یکشنبه، سوم مارچ وعده دیدار ایرانیانی بود که در شب تجلیل از امیر خسرو دهلوی و در سالن لوگان هال لندن گرد هم آمده بودند.

این برنامه که به همت بنیاد فرهنگی توس برگزار می شد، چونان چون برنامه های پیشین این بنیاد باز هم به رقص اختصاص داشت و ساز و آواز در کنار گفته هایی که به روال مرسوم برنامه های بنیاد توس، سعی بر آگاه کردن مخاطبین از تاریخچه ی تکه های نمایشی روی دارد.

این بنیاد فرهنگی، در هشتمین برنامه اش، به سراغ امیر خسرو دهلوی و جاده ی راه ابریشم رفته بود تا با مرور موسیقی رایج در راه ابریشم، هم از یکی از تاثیرگذارترین شخصیت های فارسی زبان گفته باشد و هم مخاطبین را سوار بر موج خیال، به گذشته های خوب ایران ببرد و سنت هایی که شوربختانه در امروز ایران کمترجایی دارند.

راه ابریشم، شاید به واسطه ی سریالی که به فارسی دوبله و از تلویزیون ملی ایران پخش شد، برای غالب ایرانی ها یادآور مارکو پولوی ونیزی باشد. هم آن شخصیت عجیب و افسانه ای که هنوز تاریخ، نمی تواند مرز درستی میان تجارب و رویاپردازی های او برقرار کند.

این شخصیت در برنامه ی بنیاد توس نیز راوی حوادث گونه گونه راه ابریشم شده بود و از تمدن های رنگین و شکل گرفته ی ممالک شرقی حکایت می کرد.

”مارکوپولو تاجری اهل ونیز بود . توضیح روشن و کاملی از سالهای نوجوانی او در دسترس نیست . ولی او به عنوان یک تاجر ثروتمند در سن لورنزو (ایتالیای امروز) در اوایل قرن ۱۴ میلادی وفات یافت.

کتاب معروف سفرهای او (که در ایتالیا تحت عنوان ملیون منتشر شد (بوسیله ”روستیچلو“ که نویسنده داستان های عشقی بود و بر گرفته و از شنیده هایش هنگامی که با مارکو پولو در زندان جنوا هم سلول بود، به زبان فرانسوی قدیم تحریر شده است“...

اینها گفته های فخری نیکزاد راوی فارسی زبان برنامه، در معرفی شخصیت این ملاح صاحب نام ونیزی است. هم او که این بار با بازی ” سامان خلاوه “ بر صحنه ی لوگان هال آمده بود تا حکایاتش را برای روستیچلوی نویسنده (داریوش الوند) تعریف کند و مخاطبین را تا دنیای رقص و موسیقی همراهی کند.

ادامه ی این برنامه، بیشتر از ساز و آواز نشان داشت و رقص و موسیقی. رقص های یک نفره و گروهی آکتورهای بنیاد توس که با رقص نگاری جمیله خرازی، بنیان گذار و محقق این بنیاد به روی صحنه می رفتند، هر یک بیانگر دوره ای از تاریخ بودند و راوی داستانی از به تحقق نشستن آرزوهای یک قوم، شکست ها و پیروزی ها و حتی دورافتادن عاشقی از معشوق...

از جمله ی همین رقص ها بود رقص همگانی " پیروزی جنوا " و رقص " قصر خلیفه " . تک نوازی چلو و آواز سامان خللاوه که ابیاتی از امیر خسرو دهلوی را زمزمه می کرد نیز از جمله ی به یادماندنی ترین قطعات برنامه ی راه ابریشم بودند.

در قسمت های دیگری از برنامه، ذکر فعالیت های فرهنگی " امیر خسرو دهلوی " به میان آمد. در همین قسمت بود که وی به عنوان بنیان گذار قوالی به مخاطبین معرفی شد. هم آن سبک خاص موسیقی شرقی که امروز در میان هندی ها و پاکستانی ها رونق فراوان دارد، از اشعار صوفیانه استفاده می کند و سعی دارد تا ممد رسان شنونده شود در راه فراموشی خویشتن و پیوست با معبود. راوی برنامه همچنین از تاثیر فراوان امیر خسرو دهلوی بر موسیقی هندی گفت و شباهت های موسیقی ایران با موسیقی شمال هند را ناشی از تلاش های فرهنگی امیر خسرو ی فارسی زبان دانست:

"شباهت های بین موسیقی شمال هندوستان و ایران را امروزه میتوان در همین نکات توجیه کرد. امیرخسرو، موسیقی دان، مدرس و شاعر در دوزبان ایرانی و هندی، از شخصیت های مهم تاریخ فرهنگ هندوستان بوده است و در کشورهای ایران، افغانستان، تاجیکستان، ترکیه و عرب زبان نیزهمیشه مورد تأیید و احترام خاص قرار داشته است. او عارف و از پیروان مکتب " نظام الدین علیا " بود و به فلسفه ی وحدت وجود اعتقاد داشت. و بدین گونه، شعر، موسیقی و اعتقادات معنوی در امتداد جاده ابریشم سفر کرده و تاثیرات عمیق خود را در کشورهای مختلف برجا گذاشت تا امروز ما شاهد امتزاج فرهنگی مختلف ملل و تاثیرات آنها در یکدیگر هستیم".

در این میان گفت و گوهای مارکو پولو و روستیچلو که در قالبی داستانی پیش می رفتند، از اعجاب سرزمین های شرقی می گفتند و از افسانه هایی که با رسمی غریب و جالب توجه، به صورت متفاوت و معانی یکسان در میان مردم چهارگوشه ی دنیا برقرار بوده. در لابلای آن همه تاریخ و افسانه یکی هم باور مردمان چینی بود. مارکو پولو یکی از باورهای غریب مردم چین را این طور برای دوست نویسنده اش شرح داد:

... "در تبت باورشاون این بود که آن سرزمین در روزگار قدیم همه آب بوده و یک روزی پنج اژدها از آب بیرون آمدند و با نفس پر از آتششون تمام آنها را خشک کردن و همانطور که داشتن همه چیز را می سوزوندند پنج روح خوب بیرون آمدند و به اژدها ها فرمان فرورفتن در آب رو دادن و بنابراین تمام این سرزمین حاصلخیز شد و" ...

مردمان شرقی به روایت تاریخ و تحقیق از خالقین تمدن شهری امروز بوده اند. به قول ویل دورانت آمریکایی، مشرق زمین گهواره ی تمدن بوده و آغازگر زندگی دسته جمعی مردمان. شناساندن جلوه های گوناگون این تمدن به مخاطبین هم دیگر تلاش برنامه ی " راه ابریشم " بود. در این راه، هم رقص و آواز دربار و بازار مدرسان بود و هم توضیحات تاریخی روایان برنامه.

از همین جمله است گفته های " کلیفورد لیسون " راوی انگلیسی برنامه که باب آورده های فرهنگی داد و ستد در مسیر راه ابریشم می گفت:

"به زودی ساکنین ممالک در امتداد جاده ابریشم، طرز تولید صنایع و هنرهای یکدیگر را آموختند. در قرن چهارم چینی ها شیشه می ساختند و در قرن پنجم ساکنین آسیای غربی تولید کتان را آموخته بودند و آن را به رومی ها و مردمان ساکن نواحی مدیترانه می فروختند. در قرون پنج و شش ایرانیها و رومی ها هنر تولید ابریشم را نیز می دانستند و تا اواخر قرن هفتم ساکنین مناطق امپراطوری اسلامی صنعت تولید کاغذ را فراگرفته بودند" ...

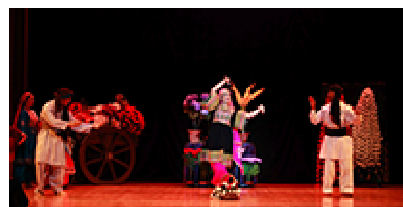
برنامه ی " راه ابریشم " در ادامه با دکلمه ی سروده هایی از امیر خسرو دهلوی با صدای آشنای فخری نیک زاد رو به آخر رفت تا در آخرین استیج، جمیله خرازی، بنیان گذار بنیاد توس با ارائه ی یک توضیح تاریخی از امکان افسانه بودن این روایات بگوید. خانم خرازی گفت، بسیاری از محققین بر این باورند که شخص مارکوپولو بر خلاف پدر و عمویش که سفرهای فراوانی به آسیا کرده بودند، هرگز به آنسوی آنها نرفته. خانم خرازی عنوان کرد که ماجراهای دنیای شرق به احتمال فراوان به واسطه ی تجار ایرانی و ترک و هندی به دست مارکو پولو رسیده است

راه ابریشم در لندن...

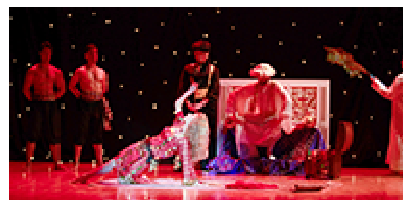
اسفند ۱۷، ۱۳۹۱
تیم خلیج فارس

“راه ابریشم” عنوان برنامه ی تازه ای از بنیاد توس

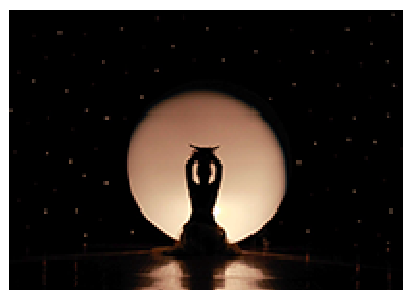
“راه ابریشم” عنوان برنامه ی تازه ای از بنیاد توس بود که یکشنبه ی پیش بر صحنه رفت. در این برنامه که به روایت از سفرنامه ی مارکوپولو نقل می شد، سفرهای این تاجر ونیزی به ممالک شرقی بر روی صحنه آمده بود و رقص های محلی تمدن های شرقی با رنگ و لعاب و موسیقی خاص همان نواحی به حاضرین معرفی می شد. عکس هایی از صحنه های متفاوت این برنامه در پی آورده شده است.

افغانستان – بازار گل

بغداد – قصر خلیفه

چین – رقص طاووس

جنووا - رقص پیروزی کشور جنوا بر کشور ونیز

هند- بازار ادویه

خراسان - بازار روز

بندر هرمز- رقص کولیان بندر هرمز